

„merking, dat deze beslissing eerst gevolgen heeft van heden af.”

Wij hopen, dat de hierboven aangehaalde „overwegingen” van den Raad van Beroep van Amsterdam alsnog invloed zullen uitoefenen op de houding der R. V. B. en zij daarin aanleiding moge vinden, om niet dan bij uitzondering van een accountant te verklaren, dat hij geen bedrijf uitoefent en daardoor diens personeel uit te sluiten van een verzekering, waarop het naar de bedoeling der wet toch ongetwijfeld recht kan doen gelden.

Wij achten het niet misplaatst in dit verband er op te wijzen, dat de gemeentelijke fiscus hier en elders bij den aanslag in de zakelijke belasting op het bedrijf blijkbaar in het minst niet wordt geplaagd door eenigen twijfel over de vraag of de accountant een bedrijf uitoefent, doch hun allen onvervaard een aanslag zendt.

VIJFTIENDE ACCOUNTANTS DAG

Zaterdag 29 September ll. werd in het hotel „De Oude Doelen” te 's-Gravenhage de Vijftiende Accountantsdag gehouden, georganiseerd door het *Nederlandsch Instituut van Accountants*. De vergadering was ook ditmaal weder druk bezocht, de referaten werden met aandacht gevolgd en gaven aanleiding tot een druk debat. De Voorzitter, de heer *C. van Uden*, opende de bijeenkomst, die te 10.30 v.m. aanving, met het uitspreken van de volgende rede.

Rede van den Voorzitter

Namens het Bestuur van het *Nederlandsch Instituut van Accountants* heet ik U allen hartelijk welkom op dezen, onzen 15den Accountantsdag.

Dit woord van welkom gaat in het bijzonder uit tot de leden van den Hoogen Raad der Nederlanden, en verdere leden van de Rechterlijke Macht, de leden van de Staten-Generaal, de leden van de Algemeene Rekenkamer, den vertegenwoordiger van de Kamer van Koophandel te 's Gravenhagen en van die te Rotterdam, die door hunne aanwezigheid blijk van belangstelling geven,

tot Professor Mr. *E. M. Meyers*, die aanstonds een voordracht zal houden over „Aansprakelijkheid en décharge van Directeuren van Naamlooze Vennootschappen”

en tot den Heer Ir. *D. H. Stigter*, Voorzitter van de Orde van Nederlandsche Raadgevende Ingenieurs, en ons medelid, den heer *H. R. Keder*, die hedenmiddag voor ons zullen inleiden het onderwerp: „De grondslagen der samenwerking tusschen raadgevend ingenieur en accountant”.

Alvorens het woord te verleen aan Prof. *Meyers*, zij het mij vergund te wijzen op het heugelijke feit, dat deze accountantsdag valt in de maand, waarin onze geëerbiedigde Vorstin haar zilveren Regeeringsjubileum viert.

Het *Nederlandsch Instituut van Accountants* sluit zich gaarne aan bij de hulde, aan onze koningin allerwege gebracht. Het Bestuur vertrouwt in den geest der leden van het Instituut te handelen door hedenmorgen een telegram van hulde aan Hare Majesteit te zenden. (applaus.)

De geschiedenis van de accountancy in Nederland valt nagevoeg samen met de zoo juist afgesloten regeeringsperiode. Immers bij de troonsbestijging onzer Vorstin bestond het *Nederlandsch Instituut van Accountants*, opgericht 1 Januari 1895, nauwelijks drie jaar, en het mag gezegd worden, dat met de oprichting van ons Instituut de geschiedenis van de Accountancy in Nederland is aangevangen, nadat enkele pioniers door hun persoonlijk werk het bestaansrecht van den accountant hadden aangetoond.

De vraag of de accountancy in de laatste 25 jaren voor ons land van beteekenis is geweest, mag zeker bevestigend worden beantwoord.

Aanvankelijk was nauwelijks van algemeene bekendheid welke taak de accountant in het maatschappelijk leven had te vervullen, zijne diensten als controleerend en adviseerend deskundige op comptabel gebied werden met zekeren schroom door particuliere ondernemingen op het gebied van handel en nijverheid aanvaard; thans is voor ieder het bestaan van den accountant even vanzelf sprekend als b.v. dat van den geneesheer, en is hij naast deskundige op boekhoudkundig gebied geworden tot adviseur in aangelegenheden van bedrijfseconomischen aard. Niet slechts particulieren maken van zijne diensten gebruik; de regelmatige benoemingen, o.a. als deskundige bij aanvragen om surséance van betaling, bewijzen, dat ook de Rechterlijke Macht zijne diensten waardeert, terwijl de Overheid bovendien de beteekenis van de accountancy heeft doen uitkomen door de aanstelling van ambtenaren-accountants bij vele takken van openbaar bestuur; ik noem slechts den Accountantsdienst der Directe Belastingen, het Bureau der Statistiek van Voortbrenging en Verbruik, en de Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch-Indië.

Voorts moge ik hier nog wijzen op de werkzaamheden gedurende de oorlogsjaren door accountants verricht voor Regeerings-commissies en Regeerings-Bureaux, de N. O. T. en verschillende Consulaten, welke werkzaamheden zeker niet zonder beteekenis voor ons land zijn geweest.

Dat de accountancy mag bogen op een gestadige ontwikkeling is ongetwijfeld niet weinig toe te schrijven aan de zorg, welke het *Nederlandsch Instituut van Accountants* sinds zijne oprichting steeds heeft gewijd aan de stelselmatige studie en aan de opleiding voor het beroep. Hierdoor toch werd zoowel direct als indirect de aandacht gevestigd op de wetenschappelijke zijde van ons beroep, wat o.a. tot gevolg had, dat bij verschillende inrichtingen van Hooger Onderwijs leerstoelen aan accountants werden toevertrouwd. Zoo werd in 1909 aan de Technische Hoogeschool te Delft, en in 1913, bij de oprichting van de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam een accountant benoemd tot Buitengewoon Hoogleeraar in de Bedrijfsleer; aan laatstgenoemde school werd bovendien in 1915 en in 1921 een accountant benoemd tot Hoogleeraar in de Bedrijfsleer en Rekeningwetenschap, terwijl in 1922, na de oprichting van de Faculteit der Handelswetenschappen aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam een accountant werd benoemd tot Hoogleeraar in de Bedrijfshuishoudkunde.

Moge dus al met voldoening worden teruggezien op hetgeen

reeds werd bereikt, hier mag niet worden verzwegen, dat in één bestaande leemte nog niet werd voorzien: een wettelijke regeling van het accountantsberoep kwam nog niet tot stand.

Volgens artikel 1 der Statuten van het Instituut heeft dit o.a. ten doel te streven naar een wettelijke regeling van het beroep. Terecht heeft het Instituut reeds sinds de oprichting ingezien, dat slechts hierdoor op afdoende wijze de belangen van het publiek en van de bona-fide accountants kunnen worden beschermd, en de beunhazerij op het gebied der accountancy kan worden bestreden. De feiten hebben helaas bewezen tot welke teleurstellingen de uitoefening van het beroep door onbevoegden kan leiden.

Wel werd bij Koninklijk Besluit van 16 Mei 1918 een Staatscommissie ingesteld, welke tot doel had na te gaan of - en zoo ja, op welke wijze - een wettelijke regeling van het handelsonderwijs en het accountantswezen behoorde te worden getroffen.

Deze commissie kwam tot een conclusie in bevestigenden zin; in het door haar uitgebrachte verslag dd. 31 December 1920 was een ontwerp van wet tot regeling van het accountantswezen opgenomen. Nadat dit verslag openbaar was gemaakt, werd van eenige werkzaamheid der regeering, om de wettelijke regeling tot stand te brengen, niets meer vernomen.

Het Bestuur van het *Nederlandsch Instituut van Accountants* richtte daarom op 8 September 1922 een schrijven tot den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, waarbij werd verzoekt om een spoedige afdoening dezer aan gelegenheid te bevorderen. Op dit schrijven mocht het Instituut op 11 November 1922 als antwoord de mededeeling ontvangen, dat de stukken terzake aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel a.i. waren overgedragen, met verzoek in overleg met den Minister van Justitie te willen nagaan, welk gevolg aan het request van het Instituut ware te geven.

In de rede door den Minister van Binnenlandse zaken en Landbouw gehouden bij de sluiting van de zitting der Staten-Generaal op 15 dezer, liet Z.Exc. zich o.a. als volgt uit: „De „finantieele nood dwong tot buitengewone maatregelen van bezuiniging en tot onthouding.”

Ik vertrouw, dat deze passus niet moet worden opgevat als een verklaring, waarom o.a. de wettelijke regeling van ons beroep alsnog achterwege bleef; het moet immers mogelijk zijn, bij een doelmatige verdeling, de kosten, aan een wettelijke regeling van het accountantswezen verbonden, voor het Rijk tot een gering bedrag te beperken. Indien ergens, dan doet zich hier de gelegenheid voor, om, ondanks den finantieelen nood van het Rijk, de bemoeiingsfeer van de Overheid in het algemeen belang uit te breiden.

Ik spreek dan ook de hoop uit, dat spoedig van de Regeering een voorstel tot wettelijke regeling van het accountantswezen moge uitgaan, opdat het accountantswezen zich in de toekomst ten bate van de gemeenschap, op volkomen gezonde basis kan ontwikkelen.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR ⁽¹⁾

Red. Dr. A. STERNHEIM

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

HET CREDIETONDERZOEK

Als ieder speciaal onderzoek vereischt het credietonderzoek een dubbele beschouwing, die van het technische en het bedrijfshuishoudkundig gedeelte. Het eerstbedoelde gedeelte zal zich uitsluitend bezighouden met de vraag hoe of de accountant de verantwoordelijkheid voor een bepaalde opdracht kan aanvaarden. Als algemeene regel dient naar onze meening daarbij aangenomen te worden dat alleen verantwoordelijkheid te dragen is op grond van een volledige in alle details doorgevoerde controle der administratie, doch dat modificaties toelaatbaar zijn voor zoover een bepaalde opdracht dit mogelijk maakt. Dergelijke modificaties zijn in het algemeen zeer gevaarlijk, in het bijzonder bij het credietonderzoek wanneer het in een voor den accountant niet bekende zaak bij een hem onbekenden cliënt moet geschieden.

De bedoeling van dit opstel is in het bijzonder om na te gaan wat in enkele vakwerken over het bedrijfshuishoudkundig gedeelte van dit onderzoek wordt betoogd. De belangrijkheid van het credietonderzoek maakt een speciale beschouwing van de bedrijfshuishouding noodig om te kunnen vaststellen wat de oorzaak der credietbehoefte is en van de gerechtvaardigheid der aanvraag in verband met de algemeene kapitaalpositie. Het opsperen der spanningsperioden in productie en verkoop (wat bij industriele ondernemingen verschillend kan zijn) is op zichzelf een zeer moeilijk werk en kan niet steeds vervangen worden door bedrijfs-empirie. De banken plegen uitsluitend met deze laatste te werk te gaan en dit is vermoedelijk een der redenen dat men van de eens gegeven credieten — tenzij ze emissie-rijp kunnen gemaakt worden of voor speciale transacties dienen — niet meer afkomt, terwijl toch in den grond der zaak het bankierscrediet uitsluitend dienen mag om spanningsperioden (productie- of crediettermijn) te overbruggen.²⁾

De wijze waarop de spanningsperiode gezocht moet worden kunnen wij hier buiten beschouwing laten.

Indachtig dat de bedrijfshuishoudkunde een driedelige taak

¹⁾ Het is de bedoeling in deze rubriek na te gaan wat over bepaalde onderwerpen in de literatuur aanwezig is.

²⁾ Mr. W. M. Westerman „De Concentratie in het Bankwezen” (1919) pag. 245 met betrekking tot het verschil tusschen Betriebs- en Anlagecrediet „Het is juist onder die omstandigheden, dat het bankcrediet aanvullend kan optreden en daardoor een leemte in de credietorganisatie, welke van invloed zou kunnen zijn op den regelmatig gang van het productieproces, ondervangen”.

De Bankpolitiek door Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, pag. 15, ten aanzien van het verschil tusschen deposito- en algemeene banken: „Met name denken wij hier aan het industriële crediet dat gevraagd wordt gedurende de periode dat in de industrie loonen en grondstoffen moeten worden betaald, zonder dat daartegenover onmiddellijke inkomsten uit den verkoop van producten kunnen worden gesteld. Ook lang handelscrediet wordt door deze banken wel verleend”.